

tatem habet, et jurisdictionem quasi Episcopalem. Hoc igitur modo non omnis Ecclesia regularis est proprie collegialis, et ideo necesse non est ut omnes regulares clerici sint Canonici regulares. Potuit etiam hoc nomen sumi ex origine, et ideo non accommodari illis clericis regularibus, qui eandem originem non habent, ut in sequenti puncto explicabimus.

12. *Subdivisio Canoniorum regularium.* — Possunt ergo ulterius Canonici regulares distinguere in Canonicos Ecclesiarum cathedralium, et non cathedralium; hos enim duos ordines illorum reperiri, et usu ipso, et jure, ac historiis constat; nam in Hispania habemus Ecclesias Caesarugustanam, Tarraconensem, et Pampilonensem, et Oesomensem, quarum Canonici sunt regulares; et extra Hispaniam per totum orbem sunt plures hujusmodi Ecclesiae, ut late refert Trullus, lib. 1. Ordinis canonicorum, c. 30, tibi late ostendit hujusmodi Canonicos cathedralium Ecclesiarum esse vere religiosos, et ejusdem ordinis cum aliis Canonicis regularibus, qui in monasteriis, seu Ecclesiis collegiatis degunt, quia eandem professionem sub eadem Augustini regula faciunt, et eundem substantialem habitum religionis portant, solumque in accidentalibus rebus, majorique aut minori observantia differunt. Imo, si originem et antiquitatem spectemus, praecipue videtur incepisse ille ordo in Ecclesiis cathedralibus, et ibi *Canoniorum* nomen accepisse, quod ad omnes postea derivatum est, etiamsi extra Ecclesiam cathedralem in privata Ecclesia vel monasterio profiteantur.

13. *Reliqui clerici regulares a Canonicis condistinguuntur.* — Reliqui ergo clerici regulares, qui illud institutum non profitentur, sed propriam et peculiarem habent institutionem, quae per se non postulat vel cathedralem Ecclesiam, vel aliquam aliam, specialem dignitatem habentem, in rigore non comprehenduntur sub illo nomine, neque habent unde illud participant, ut satis declaratum est. Potestque hoc deservire ad intelligenda jura quae de Canonicis regularibus loquuntur; nam ex vi verborum, et in rigore, non pertinet ad alios clericos regulares, nisi disponant de re quae solum fundatur in religioso statu clericali, quatenus talis est, vel contineant favorem religionis ut sic. Si autem contineant licentiam vitae laxioris, non sunt extendenda nec applicanda ad omnes clericos regulares, nisi quatenus uniuscujusque instituto accommodata fuerint.

14. *Quomodo etiam hi subdividantur.* — Tandem potest clericorum religio dividi in mendicantem, et non mendicantem, item in pure contemplativam, et mixtam ex contemplativa et activa. Societas enim, quae sub hoc genere continetur, mendicans est et mixta; aliae vero religiones clericorum non profitentur mendicantem, aut proximorum ministeriis ex instituto vacant, ut ex his, quae in particulari tractatu sequenti, lib. 1, cap. 5, dicemus, constabit.

CAPUT X.

UTRUM RELIGIONES MONIALIUM A RELIGIONIBUS VIRORUM, VEL ETIAM INTER SE DISTINCTAE SINT?

1. *Propositio tractandorum in reliquo libro.* — Ultima generalis divisio religionum esse potest in religionem virorum et feminarum; utramque enim possessionem in Ecclesia esse constat, et habere inter se distinctionem aliquam. Quoniam ergo de religionibus virorum in communi satis distinximus, de Monialibus nonnulla dicere necesse est. Et quoniam fere omnia, quae ad statum religionis pertinent, in eis cum proportione locum habent, et in particulari religiones feminarum tanquam accessorium quid ad religiones virorum reducuntur, ideo usque ad finem libri percurremus breviter omnia, quae ad statum religiosum pertinent, illa monialibus accommodando, et proportionem, quam servant ad virorum religiones, explicando, simulque totam illarum varietatem et distinctionem insinuabimus, ita ut nihil amplius de illis dicere necesse sit.

2. *Feminas Deo consecratas, et junctim habitantes olim fuisse ostenditur.* — Primo igitur certum est a principio nascentis Ecclesiae fuisse consuetudinem consecrandi Deo feminas, tam virgines, quam viduas, per votum continentiae, ut late in superiori tomo ostendimus, tractando de voto castitatis. Deinde certum est, antiquissimum esse morem congregandi in separatis domibus seu monasteriis feminas Deo consecratas, et viam perfectionis sectantes. De temporibus enim Apostolorum fertur Iphigeniam, ab Apostolo Matthaeo ad Deum conversam, et sacro velamine consecratam, monasterium virginum habuisse; sed est res incertae auctoritatis, sicut liber Abdiæ de Apostolicis institutis, unde sumpta est. Probabilior est historia, quam de B. virgine Martha refert Ecclesia, quod Massiliae, in loco a viris

remotissimo, cum aliquot honestissimis feminis in perpetua virginitate, summam laudem usque ad mortem vixerit. Philo etiam in libro de Vita contemplativa, non solum viros, sed etiam feminas indicat fuisse vitam illam contemplativam secutas, quam per totum illum librum describit. Post illa vero tempora legitur S. Pachomium virginum monasterium, juxta suum habuisse et gubernasse, a sorore ejus erectum, ut refert Baronius ex antiquis historiis, et ex regulis ejusdem Pachomii colligitur; et Chrysostomus, homil. 8 in Matthaeum, cum de monachis Aegypti sermonem habuisset, subdit: *Atque haec non in viris solum, verum etiam in feminis splendere conspicias; et infra: Communis enim illis ac viris adversus diabolum pugna est contra hujus mundi potestates, nec usquam teneritudo secus his congressibus impares facit, non enim natura corporis, sed voluntate animi exercentur istae praelia, propterea saepe in hujusmodi acie fortius viris feminæ decertarunt, ac trophaeis insignibus claruerunt. Non ita raris astrorum choris caelum refulget, ut Aegypti eremus innumeris monachorum, ac virginum distinguitur atque illustratur habitaculis.* Similia commemorat D. Hieronymus, in ep. 48 ad Sabinianum, dicens: *Moris est in Aegypti et Syriae monasteriis, ut tam virgo, quam vidua, quae se Deo voverint, et seculo renuntiantes, omnes divitias seculi conculcarint, crinem monasteriorum matribus offerant desecandum: non intecto postea contra Apostoli voluntatem incessura capite, sed ligato pariter ac velato.* Idemque Hieronymus, epist. 16, ad Priscilliam, refert eandem consuetudinem incepisse Romae, tempore Athanasii; unde Augustinus, de Moribus Ecclesiae, cap. 31: *Haec est (inquit) etiam vita feminarum Deo sollicitè casteque servientium, quae habitaculo segregatae, ac remotae a viris quam longissime decet, pia tantum illis charitate junguntur, etc.*; et in Hispania, et eodem tempore fuisse jam usum religiosarum virginum, constat ex Concilio Elibertino, tempore Sylvestri celebrato, canon. 13, quamvis non constet eo tempore in propriis et separatis monasteriis vixisse, nam in parentum domibus, saltem illis viventibus, habitare permittebantur, ut ex eodem Concilio colligitur, canon. 27, et ex Concilio Carthaginensi III canon. 33.

3. *Quidam profiterentur olim praedictae feminae.* — Qualis autem vitae institutio et professio a principio fuerit in hujusmodi feminis Deo dicatis, incertum est, an, scilicet, fuerit

per proprium religionis statum cum omnibus votis, quae sunt de substantia ejus, an vero fuerit per solum votum castitatis, sicut nunc a multis fit. Item, an semper sumpserint hunc statum in propriis monasteriis et conventibus, an in privatis domibus. Eademque incertitudo est de habitu ac vivendi modo; verisimilius tamen est varios fuisse modos illius status, non solum in diversis temporibus aut locis, sed etiam in eisdem, sicut nunc sunt in Ecclesia. Nam quod aliquae essent simplex tantum votum castitatis emittentes, ex 1 ad Timoth. 5 intelligimus, et multi putant hujusmodi fuisse quatuor illas virgines filias Philippi, de quibus Actorum 21 mentio fit; nam eas semper virgines perseverasse indicat Eusebius, lib. 3 Historiae, cap. 25, ubi de una specialiter refert ex Polycrate, Spiritus Sancti afflatu pie sancteque vitam instituisse, et Ephesi mortem obiisse; ex quibus verbis colligi potest instituisse vitam integre ac perfecte religiosam. Quod etiam consecratio illa solemniter aliquando fuerit, ut inhabilem redderet personam ad matrimonium, in superioribus, cap. 2, dictum est, aut ignorari hujus consuetudinis initium, aut certe est valde antiquum.

4. *De ipsarum habitandi modo.* — Praeterea, quoad modum habitationis, ostendimus etiam in eodem cap. 2, num. 7, interdum fuisse in privata domo, interdum in monasterio et conventu communi, et ita utriusque modi vivendi fecit mentionem Hieronymus, nam epistola vigesima secunda de virginibus loqui videtur, quae in propriis domibus habitabant; in epistola autem vigesima septima, refert monasteria sororum seu monialium a S. Paula aedificata. Indicat vero non fuisse monasteria omnino clausa: *Nam in die (inquit) dominico ad Ecclesiam procedebant, ex cujus habitaculo latere, et unumquodque agmen matrem propriam sequebatur.* Augustinus vero, lib. 1 de Moribus Ecclesiae, cap. trigesimo primo, etiam exactam clausuram servatam esse indicat, dicens: *Ad quas juvenum nullus accessus est, neque ipsorum, quamvis gravissimorum et probatissimorum senum, nisi usque ad vestibulum, necessaria praebendi quibus indigent gratia.* Et saltem has feminas, quae in monasterio includebantur, integre ac rigore statum religiosum habuisse, non solum castitatem, sed etiam paupertatem et obedientiam vovendo, ex eisdem Patribus manifestum est; et Innocentius II in Concilio Romano tandem statuit, ut Sanctimoniales, non nisi in coenobiis seu communibus monasteriis vivant, ut habetur

in cap. *Perniciosam*, 18, q. 2. Olim enim quando Ecclesie non concedebatur tanta pax et securitas, propter persecutiones aut tyrannidem principum infidelium, non poterant commode tot monasteria feminarum ædificari. Cum primum vero facultas et occasio data est, hic mos tanquam longe arctior ad virginitatem servandam ita prævaluit, ut solus ille re-tentus sit, et per Pontifices et Concilia approbatus, ut patet cap. *Definimus*, et in cap. *In nullo*, cap. *Monasteria*, cap. *In decima*, 18, quæst. 2, et aliis, de Religiosis domibus, et de Statu monachorum, usque ad Concilium Tridentinum, sess. vigesima quinta.

5. *Notatio subordinationis monialium, pro divisione religionum ipsarum.* — Ex his ergo satis constat in generali origo et necessitas hujus status quoad feminas; ut autem de illius varietate et de peculiaribus conditionibus monialium dicamus, advertendum est monasteria monialium ordinarie, et fere ab initio, fuisse annexa et subordinata monasteriis monachorum, ut indicat exemplum supra allatum de monasterio virginum sancti Pachonii, et significat Augustinus supra, dicens de monialibus: *Lanificio corpus exercent, atque sustentant, vestesque ipsas fratribus tradunt, ab iis invicem, quod victui opus est, resumentes*; et in Concilio Hispalensi II, cap. 41, statutum est, *ut monasteria virginum monachorum administratione ac præsidio gubernentur*; habetur in cap. *In decima*, 18, quæst. 2, et notavit Panormitanus, part. 4 Consiliorum, cons. 8. Ex illo tamen capite constat illam gubernationem ita fuisse monachis commissam, ut præcipue, et maxime ab Episcopo penderet; nam is monachus, qui ab Abbate monasterio monialium præponebatur, iudicio sui Episcopi comprobandus erat, ut ibidem dicitur, et ita etiam in monasteriis monialium locum habebat, quod ex Concilio Arelatensi refert Gratianus, in cap. *Monasteria*, 18, q. 2, scilicet, ut monasteria et monachorum disciplina ad eum pertineant Episcopum, in ejus territorio sunt constituta; nam hoc etiam de monasteriis monialium verum erat; regulariter autem videtur fuisse cum subordinatione, quatenus monialium monasteria erant proxime subjecta monasteriis monachorum, omnia vero tandem erant sub cura et potestate Episcoporum; tum quia ex generali regula, omnes Ecclesie et loca sacra, in unaquaque diœcesi constituta, sunt Episcopo talis diœcesis subjecta, nisi probentur exempta, cap. *Contra morem*, d. 100, cap. *Omnes Basilicæ*, 16, q. 7, cap. *Cum ve-*

nerabilis, et cap. *de Xenodochiis*, de Religiosis domibus; tum etiam quia per multa decreta ita in specie cautum est, 18, quæst. secunda, fere per totam.

6. Hinc ergo colligimus primo, quod, sicut accessorium sequitur naturam principalis, ita religiones monialium sequuntur religiones virorum, et juxta illarum distinctionem suo modo differunt, seu variantur, ideoque non oportet de illis specialem tractationem instituere, nisi quoad ea tantum quæ, vel ratione sexus eis propria sunt, vel specialiter sunt in jure de illis statuta. Cætera vero, quæ, vel de religiosis in communi, vel de aliqua religione particulari dicuntur, ad religiosas in communi, vel in particulari applicanda sunt. Solum ergo sunt nonnulla observanda. Primum est, quoad finem religionis, majorem diversitatem inveniri in religionibus virorum, quam feminarum.

7. *Quæ divisiones a c. 5 usque ad 9 adductæ locum non habeant, vel habeant in feminis.* — Nam imprimis in feminis non habet locum distinctio religionis in religionem laicorum et clericorum, quia hoc posterius membrum non habet locum in feminis, et ideo omnes religiones feminarum imitantur potius religiones laicorum. Unde etiam est, ut religio mixta, ex contemplatione, et actione spirituali, quæ versatur in ministeriis erga proximos, non habeat locum in religionibus feminarum, quia femina non solum incapaces sunt ordinum, sed etiam docendi munus ad eas per se non pertinet, juxta doctrinam Apostoli, 1 Corinth. 14. Regulariter ergo monialium religiones vitam profitentur contemplativam et monasticam, et ita in proprio gradu monachorum fere omnes monachæ continentur; nam si quid actionis participant, ordinarie solum est quoad laborem manuum, quæ operatio etiam propriis monachis viris, et maxime contemplativis, communis fuit, estque moraliter necessaria hominibus aliqua exercitatione corporis indigentibus. Aliud vero actionis genus, quod consistit in usu operum corporalis misericordie, non est ita accommodatum religioni feminarum, ut scilicet tanquam propriis finis et scopus ejus assumatur, quia, licet hujusmodi opera commodissime possint per feminas exerceri, juxta illud Pauli, 1 ad Corinth. 5; *Vidua eligatur in operibus bonis, testimonium habens*; et infra: *Si hospitio recepit, si Sanctorum pedes lavit, si tribulationem patientibus ministravit*, etc.; licet hoc, inquam, ita sit, tamen quia hæc opera non pos-

sunt circa proximos exercere sine exitu extra claustrum, qui regulariter non expedit feminis religiosis, ideo non est ille finis accommodatus tali religioni: ac propterea, licet religio femina inter se debeant hæc opera perfectissime exercere, non tamen proprie illum habent pro fine religionis suæ, sed est veluti conditio necessario concomitans omnem religiosam communitatem.

8. *Divisio seu varietas monialium pro varietate virorum regularium.* — *Objectio contra moniales mendicantes removetur.* — *Quædam revocantur ad Canonicos regulares, imo et ad religiones militares.* — Hoc tamen non obstat quominus in monialium institutis sit varietas cum aliqua proportionem ad religiones virorum. Nam imprimis inter proprias monachales, quædam profitentur regulam S. Benedicti, sub proprio ejus nomine et accommodato habitu; aliæ Cisterciensi ordini obedientiam præstant sub nomine et insigniis D. Bernardi. Sunt etiam, præsertim in Hispania, nonnulla monasteria Sanctimonialium monachis D. Hieronymi subjecta, et consequenter eorum institutum imitantia. Ordo autem Carthusiensium non habet sorores sibi subjectas, vel quia modus vivendi, et clausura, ac solitudo illius religionis non patitur curam feminarum, vel quia modus ille vivendi non potest convenienter feminis accommodari. Non solum autem monachorum ordines, sed etiam quatuor antiquiores ordines mendicantes, sua habent propria monasteria monialium, quæ nomine *mendicantium* comprehenduntur, ut in terminis tractat et definit Lopus, allegat. 4; et colligitur ex cap. unic., § *Sane*, de Statu regular., in 6, ubi quædam monasteria monialium dicuntur esse ordinum non mendicantium; supponitur ergo alia esse mendicantium ordinum. Et idem sentit Glossa, in Clement. unica de Regular., verb. *Quoslibet*, et ibi Bonifacius, num. 56; Cardinalis, q. 7. Qui consequenter aiunt, dispositiones juris circa mendicantes comprehendere hujusmodi moniales, servata proportionem. Nec refert quod in professione vitæ mixtæ ex ministeriis spiritualibus non possint femina viris assimilari, quia satis est quod in aliis conditionibus unaquæque religio monialium illam mendicantem imitetur cui adjungitur, et primo quidem ac præcipue profitendo regulam ejus et obedientiam; deinde habitum ejus, et mores, seu constitutiones imitantur, et præcipue paupertatem, a qua *mendicantium* nomen sumptum est. Præterea dicuntur esse aliqua monasteria monialium subjecta

Canonicis regularibus, quas necesse est regulam S. Augustini profiteri, et fortasse peculiari modo imitantur assistentiam in choro, et curam circa obsequium et ministeria divina. Sicut etiam nonnulla monasteria monialium inveniuntur sub ordinibus militaribus, et cum insignibus et habitu earum, quamvis finis ordinis militaris sexui femineo omnino repugnare videatur; quia vero omnes religiones militares partim ex clericis vel monachis constant, quoad eam partem possunt moniales illud vitæ genus suo modo participare, idque satis est ut sub absoluta appellatione talis religionis comprehendatur.

9. *Moniales etiam Episcopis subjectas debere aliquam regulam approbatam profiteri.* — Denique in hoc puncto advertendum est, plura monasteria monialium esse nunc immediate subjecta Episcopis; postquam enim monachi exempti fuerunt a jurisdictione Episcoporum, monasteria monialium, quæ permanserunt subjecta monachis, consequenter etiam fuerunt a jurisdictione Episcoporum exempta; multa vero manserunt immediate subjecta Episcopis, vel quia a principio ita fundata fuerunt, vel quia privilegio aut alio justo titulo id consecuta sunt; hoc tamen non obstat quominus talia monasteria regulam aliquam approbatam profiteri debeant. Quod enim statutum est in c. ultimo, de Religiosis domibus, et c. unico, eodem titulo, in 6, ut nulla religio instituatur, nisi sub regula a Sede Apostolica approbata, etiam in monasteriis monialium omnino servandum est, et prius statutum fuerat ab Innocentio II, in cap. *Perniciosam*, 18, q. 2, ubi decernit abolendam esse detestabilem consuetudinem quarundam mulierum, quæ, licet approbatam regulam non profiteantur, Sanctimonialia appellari volunt. Unde in cap. *Indemnitatibus*, § *Supradicta*, de Electione, in 6, in hoc sensu supponi videtur, moniales, quæ vere tales sunt, id est, veræ religiose, debere vivere sub aliqua de religionibus approbatis. Non est enim necesse ut sub obedientia Prælatorum regularium vivant; nam, ut dixi, multæ sunt ordinariis et sæcularibus Prælatibus immediate subjectæ. Necessarium vero est ut aliquam monachorum regulam profiteantur, quia nulla est regula a Sede Apostolica pro solis monialibus, vel pro illis principaliter approbata; et ideo necesse est ut secundum aliquam ex approbatis regulis religiosorum profiteantur, sive sint subjectæ ipsis monachis, sive Episcopis. Sicut enim olim monachi erant subjecti Episcopis, non obstante professione

suae regulæ, ita etiam nunc esse possunt monasteria monialium.

10. *Femina collegialiter viventes absque dicta regula, religiosæ non sunt.*—Quapropter, si quispiam velit erigere monasterium monialium, et non sub aliqua regula approbata, necessarium erit ut ratio et modus vivendi in tali congregatione per Summum Pontificem specialiter approbetur, alioquin esse poterit honesta quædam mulierum congregatio, non tamen vera religio, seu religiosa professio, juxta dictum cap. unicum, de Religiosis domibus, in 6, cum notatis ibi per Joannem Andream, et per Panormitanum, 1 part. Consiliorum, cons. 55. Non ergo sufficere tunc approbatio Episcopi; hæc enim necessaria quidem est ut monasterium de novo in diocesi erigatur, juxta cap. de *Monachis*, cum sequentibus, 18, q. 1. Et olim sufficiebat ad novum etiam vivendi modum instituendum; nunc autem necesse est ut modus ipse vivendi vel sit juxta aliquam regulam approbatam a Sede Apostolica, vel specialiter ab eadem Sede approbatus sit.

11. *Illatum unum de origine et antiquitate monialium.*—*Illatum alterum.*—Atque ex his inferuntur duo. Unum, idem esse judicium de origine et antiquitate religionum monialium, tam in generali, quam in particulari, quod de religionibus virorum, proportionem servata. Nam, ut ex dictis in num. 2 constat, monialium religio simul cum religione virorum exorta est, et cum singulis fere monachorum auctoribus, virginum etiam conventus inceperunt, sicut de Pachomio et aliis diximus, et S. Basilius inter suas regulas habet animadversiones ad Canonicos, et ad Canonicas, id est, regulares; et S. Augustinus fertur fundasse primum feminarum monasterium in Africa, in civitate Thegastæ. De S. Dominico adhuc vivente legitur monasterium feminarum Romæ instituisse. D. etiam Franciscus simul cum regula fratrum suorum, regulam sororum S. Claræ instituit, quam Gregorius IX approbavit, posteaque Urbanus V moderatus est, et ad meliorem ordinem, et feminis magis accommodatum reduxit. De aliis vero religionibus, tam monachorum quam mendicantium, non ita certo constat quando cœperint habere monasteria feminarum sibi subjecta, vel suam regulam profitentia. Verisimile tamen est idem esse in cæteris observatum, simulque incepisse, quamvis sub eadem religione virorum, varia etiam instituta monialium esse contingat; ut religio Minorum præter

religionem S. Claræ, habet etiam sibi subjectam religionem Conceptionis, quæ diversam regulam profitetur, et sic de aliis, de quibus sigillatim dicere operosum esset, et nobis non necessarium. Alterum illatum longiorem petit explicationem sequenti capite tradendam.

CAPUT XI.

DE RECEPTIONE AC NOVITIATU MONIALIUM, EARUMQUE PROFESSIONE CUM CEREMONIA VELI.

1. *De numero et dote monialium recipiendarum.*—*De potestate recipiendi.*—Præter consuetudinem præcedenti capite, num. 11, positum, sequitur etiam ex dictis in eodem capite, omnia quæ in discursu hujus operis de statu religioso dicta sunt, cum proportionem esse ad moniales applicanda. Nam imprimis consideranda est earum receptio, in qua observandum imprimis est, quod jura statuunt, ut non fiat nisi intra numerum præscriptum monialium, qui ex redditibus vel ex consuetis elemosynis commode sustentari possunt, juxta cap. unicum, § *Sane*, de Statu regular., in 6, et decretum Concilii Tridentini, sess. 25, cap. 3, de Regular., ac tandem constitut. Pii V *Circa pastoralis*, etc., quod intelligendum est, nisi monialis secum afferat dotem, ex qua possit commode sustentari; nam illa dos potest inter elemosynas, vel postmodum etiam intra redditus monasterii computari. Hinc vero nascitur dubium, quod hic præcipue controversi solet, et spectat ad simoniæ vitium, an, scilicet, committatur in tali receptione, eo quod non fiat sine dote in pactum deducta, nec sine aliis certis expensis; sed hoc punctum late et in particulari tomo præcedenti tractatum est. Tractari etiam hic potest de auctoritate recipiendi aliquam in monialem, apud quem sit, de quo etiam videnda sunt eodem tomo dicta de receptione novitiorum, et cum proportionem in præseuti applicanda. Communis vero usus juri et rationi consentaneus est, ut hæc potestas sit in ipso conventu monialium, simul tamen requiratur Prælati licentia seu consensus. Nam quatenus illa receptio est ad communem vitam et societatem cum monialibus, ratio postulat ut ipsæ voluntarie illam admittant; quatenus vero illa receptio est aliquo modo actus jurisdictionis, oportet ut Prælati, apud quem est propria jurisdictio, concurrat, de quo videri possunt Abbas, in cap. *Noscitur*, de His quæ fiunt a majori parte Ca-

pituli; Felinus, in cap. *Quoniam*, de Simonia; Lopus, allegat. 31.

2. *De conditionibus personalibus, speciatim an requiratur virginitas.*—Interrogari præterea potest, quæ conditiones, ex parte personæ recipiendæ, spectandæ vel postulandæ sint; in quo primum necessaria sunt omnia, quæ in communi de statu religioso diximus, tomo præcedente. Deinde hic addendum est, non solum virgines, sed etiam viduas in eodem monialium conventum recipi posse. Hoc constat ex usu Ecclesiæ, quem esse antiquissimum constat, nam in monasterio illo virginum, quod in Africa Augustinus instituit, sororem viduam illi præfecit, et Beata Brigida, cum esset vidua, monialium ordinem instituit, quarum fuit Abbatissa, licet ipsæ virgines essent. Præterea, in cap. *Vidua*, 20, q. 1, de vidua dicitur, si velit religionem profiteri, admitti posse et debere, recepto habitu religioni conveniente; idem constat ex cap. *Viduas*, 1 et 3, et cap. *Vidua*, cum sequentibus, 27, q. 1. Sunt vero nonnulla antiqua decreta, quæ huic assertioni repugnare videntur, de quibus statim agemus. Dices: ergo etiam femina illicite corrupta post penitentiam admitti poterit, ut inter virgines monialis sit, quia culpa præcedens non videtur obstare, si virginitatis integritas necessaria non sit. Respondent aliqui, hujusmodi feminas, hac macula vel nota laborantes, non esse admittendas in conventu virginum, de quo videri potest Francus in cap. unico, de Religiosis domibus, in 6. Sed hoc intelligendum est secundum decentiam et convenientem honestatem, non secundum incapacitatem, aut absolutam prohibitionem, nulla enim in jure communi invenitur, nisi in propriis monasterii constitutionibus habeatur. Quocirca, si lapsus fuerit publicus et infamis, talis femina, quamvis postea convertatur, in consortium virginum admittenda non est, ideoque pro hujusmodi feminis inventa est specialis religio, quæ dicitur *mulierum penitentia*, aut Sanctæ Mariæ Magdalænæ, cujus plura sunt in Hispania monasteria, quæ regulam S. Augustini profiteri dicuntur, et sub cura, et obedientia Prædicatorum vivunt. Si autem lapsus sit occultus, et non generaverit infamiam, nihil impedit per se moraliter loquendo; imo aliquando licet esset publicus, si semel tantum ex quadam fragilitate accidisset, posset tot aliis circumstantiis personæ, generis et emendationis honestari aut compensari, ut sine inconvenienti talis persona admitti posset. Itaque hoc in hujusmodi casi-

bus maxime pendet ex prudenti arbitrio. Idemque dicendum est de aliis conditionibus ex parte talis personæ requisitis, ut quod et corpore et animo sit apta ad religiosam et communem vitam, juxta monasterii et ordinis regulam, ut dicitur in Concilio Tridentino, sess. 25 de Regular., c. 17.

3. *De secunda parte tituli, seu novitiatu.*—Post receptionem, necessaria est integri anni probatio, ita in monialibus sicut in monachis, et cum iisdem circumstantiis, nec in hoc occurrit aliquid speciale. Pari etiam modo post expletam probationem aut danda est professio, aut dimittenda novitia, juxta legem positam a Tridentino supra, cap. 16, quæ utriusque sexui communis est, ut constat ex discursu totius tituli de Regularibus, et specialiter ex principio capit. 15. Neque obstat particula *novitios*, masculini generis; nam regulare est ut sub masculino feminiuum comprehendatur, quando materia communis est.

4. *De tertia parte, ac primum ut professio fiat spontanea.*—*Item dos novitiæ tempore professionis ordinariæ tradenda.*—*Item professio in manibus Prælati faciendâ.*—Circa professionem autem ea omnia servanda sunt, quæ tractat. 7 sunt explicata, et substantialia ac generalia sunt. Ubi etiam diximus specialiter attendendum esse in professione monialium, ut plena voluntate et omnino spontanea fiat, quod antiquis canonibus cautum est, cap. *Puellæ*, 20, q. 1. Maxime vero hoc innovavit Concilium Tridentinum supra, cap. 16, 17, et 18, nam ob eam causam in 16 statuit, ut ante professionem ex bonis novitiæ monasterio nihil tribuatur præter victum et vestitum pro anno probationis: *Ne hac occasione discedere nequeat.* Unde a Congregatione Cardinalium declaratum est, etiam dotem non esse monasterio tribuendam ante professionem, sed in deposito reponendam. Quod per se intelligendum existimo; nam si necessitas vel aliqua major commoditas ipsiusmet novitiæ intercederet, et judicium ac licentia Episcopi interveniret, posset, ut opinor, dos recipi a monasterio, data certa cautione et securitate illam integre et sine difficultate restituendi, si novitia velit abire; ita enim satisfit intentioni Concilii. Quod ulterius, in cap. illo 17, circa hoc disponit, ut Episcopus ante professionem, virginis voluntatem exploret, ut pia et omnino spontanea sit. Ac tandem in 18 cap. censuram addit contra eos, qui feminas ad statum religiosum assumendum cogunt, vel assumere volentes impediunt, juxta cap. ult. 32, q. 2, quæ tomo